

תרבות רגשית וניהולה בעבודת צוות בבית ספר תיכון

אבינועם יומטוביאן, מכללת גורדון, kvotzaa@gmail.com

ד"ר ניצה שובבסקי, מכללת גורדון, nitzas@gordon.ac.il

רקע: בשני העשורים האחרונים מספר הולך וגובר של חוקרים מסב את תשומת הלב לכך שבית הספר הנו זירה שמעורבים בה רגשות רבים, גלויים וסמויים. נושא המחקר הוא התרבות הרגשית וניהולה בעבודת צוות בבית ספר תיכון. תרבות רגשית הינה מכלול הנורמות והערכים המשותפים, המתייחסים לשאלה אלו רגשות רצוי לעובדים בארגון לבטא או להדחיק ובאיזה אופן עליהם לעשות כן.

מטרות: מטרת המחקר הייתה לאפיין את התרבות הרגשית בבית הספר ואת השלכותיה על עבודת הצוות, וכן לעמוד על העקרונות והאסטרטגיות לביסוס תרבות רגשית מיטבית בארגון. **שיטה:** במחקר זה השתתפו 10 חברי סגל המשתייכים לצוותים שונים. ביניהם מחנכים, רכזים, יועצות ומנהלי חטיבה, משני בתי ספר תיכון רגילים, ברשות עירונית במרכז הארץ. המחקר נעשה בשיטה האיכותנית, תוך שימוש בראיון חצי מובנה ככלי המחקר.

ממצאים: ממצאי המחקר העיקריים מעידים, כי בתי הספר שנחקרו מאופיינים בתרבות רציונאלית הבולמת שיח רגשי וכן בהעדר ניהול אקטיבי של אופן הבעת הרגשות. מאפיינים אלו יוצרים תרבות רגשית של הדחקה שבעטיה נגרמים מחירים כבדים ברמת הארגון כולו. ממצאי המחקר חושפים את התרבות הרגשית הרצויה בעיני חברי הצוות, המאופיינת בהבעת רגשות כגון חיבה, אמפתיה ודאגה. בנוסף המחקר מתחקה אחר האסטרטגיות למימוש תרבות רגשית מיטבית, כגון הדבקה רגשית חיובית. מסקנות המחקר העיקריות הן כי קיימים פערים משמעותיים בין התרבות הרגשית הרצויה לבין זו הקיימת. פערים אלה גורמים לעומס רגשי ולתסכול רב בקרב הסגל.

תרומות ומחקרי המשך: המחקר משרת את הצרכים של ניהול מערכות חינוך בשתי דרכים: ראשית, הוא מבליט את חשיבות ההתייחסות לתרבות הרגשית, הבנת מאפייניה והמודעות להשלכותיה על עבודת הצוות ויעילות הארגון. שנית, הוא מציע אוסף של דפוסים, כלים ואסטרטגיות להיערכות ארגונית הנדרשת לניהול תרבות רגשית מיטבית. עד כה המחקר בנושא הבעת רגשות בבית ספר התמקד ברגשות המתחוללים בין מורים ותלמידיהם, תרומתו של המחקר הנוכחי הוא בהתמקדותו בתרבות הרגשית המאפיינת את הצוות החינוכי וההנהלה.